

Kaffetreff 06.10.20

17 fremmøtte

Foredrag: «Hesten i Nord-Østerdalen, kjøring for bergverkene»

Professor emeritus Egil Simensen holdt et interessant foredrag med mange fine bilder. Tittelen var «Hesten i Nord-Østerdalen, kjøring for bergverkene». Simensen har hatt husdyrmiljø og forebyggende helsearbeid som fagområde ved NVH. Han har nylig, i samarbeid med forlegger Bjørn Brænd i Sollia forlag, utgitt en bok med samme navn som foredraget. Boka gir et historisk bilde på hestens betydning for bergverkene i Nord-Østerdalen.

Bergverksdriften i Nord-Østerdalen hadde stort omfang i tidligere tider, og hesten var en nøkkelfaktor som trekkraft. Det var kjørevirksomhet knyttet til kullbruk, ved og trevirke, som var nødvendig til gruvene og smeltehyttene. Malm skulle fraktes fra gruver til smeltehytter. Kobber skulle fraktes og det var nødvendig med varetransport for å sørge for proviant og utstyr.

Simensen kunne fortelle at hestetettheten i Nord-Østerdalen i bergverkstiden var vesentlig større enn på landsbasis. Likevel var avlen av hest overraskende lav. Gudbrandsdølene, derimot, drev en omfattende hesteavl (dølahest), temming og salg av hester, og deres markeder var bl.a. Nord-Østerdalen. Gudbrandsdølene kjøpte også unghester fra Vestlandet (Vestlandshest/ fjordhest) og videresolgte dem. Det var hingster som ble brukt i kjøringa. Noen hester ble firt ned i gruvene for å brukes der, og de fikk nok aldri se dagslys igjen.

Det var tunge lass, et malmlass veide rundt 500 kg, og det var frakting over lange avstander. Veier gikk over fjell og myr og på vinterstid fungerte elveisen på Glomma mellom Alvdal og Rørås som hovedvei. Simensen fortalte om fraktruter og overnattingsplasser.

I dag minner de årlige lasskjørerlagene, som kjører til Røråsmartnan, om den tidligere kjørekulturen i regionen. Simensen viste også en oversikt over bevaringsverdige hesteraser, hvor vi i dag finner både dølahesten og fjordhesten, sammen med nordlandshest/ lyngshest og norsk kaldblodstraver.

Se Simensens Powerpoint på denne nettsiden.